

УДК 338.467

## ПРОБЛЕМИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Дуда Н.І., Бояринова К.О.

Національний технічний університет України  
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Статтю присвячено розгляду проблем комерціалізації інноваційних розробок для підприємств сфери охорони здоров'я, що використовують медичні вироби для лабораторної діагностики *in vitro*. Розглянуто процедуру комерціалізації інноваційної медичної техніки, встановлено основні етапи та структури з якими відбувається взаємодія на кожному з них. Виявлено ряд проблем її реалізації, зокрема тривалий процес реєстрації інновацій, що підвищує витрати фінансових ресурсів, знижує цінність розробки на ринку. Обґрунтовано рекомендації щодо їх вирішення.

**Ключові слова:** інновації, механізм, комерціалізація, охорона здоров'я.

**Постановка проблеми.** В умовах стрімкого розвитку технологій та зростання цінності здоров'я людини виникає потреба в інноваційних розробках та швидкому впровадженні їх в роботу медичних закладів. Довготривалий процес реєстрації інновацій створює перешкоди для швидкого та своєчасного впровадження, що в свою чергу знецінює їх цінність.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Активізація досліджень, щодо проблем комерціалізації результатів інноваційної діяльності свідчить про те, що даний процес набуває все більшого значення. Питання комерціалізації інновацій є предметом дослідження вчених, зокрема дослідженням організації комерціалізації інновацій здійснювали такі науковці як, О.В. Цимбинога [10], та М.О. Цибульов [4], А.С. Свінціцький, О.І. Висоцька [6],

Р.С. Косцик [9]. А.В. Пушкаренко [8] вивчав процес комерціалізації науково-технічних як елемент інноваційної діяльності В.В. Дорофеева [7] проводила дослідження проблем комерціалізації інноваційних розробок підприємства.

Проведені дослідження науковцями розкривають проблеми комерціалізації інноваційних розробок та підходи щодо їх вирішення. Однак залишаються актуальними питання виявлення проблем, що враховують специфіку галузей.

**Мета статті.** Метою статті є виявлення проблем комерціалізації інноваційних розробок для підприємств сфери охорони здоров'я та розроблення рекомендацій для їх вирішення.

**Виклад основного матеріалу.** Інновації є товаром, створеним результатами роботи науковців. Для їх ефективного просування й продажу ваго-

му роль відіграє проект, інструменти та заходи з його реалізації. Розробники інновацій та потенційні споживачі знаходяться на різних позиціях, що потребує спеціальних комунікаційних процесів. Саме тому необхідно застосовувати такі процеси комерціалізації інновацій, результати яких забезпечать компенсування витрат на розробку та сприятимуть створенню фінансової бази для наступних досліджень.

Комерціалізація інновацій, за визначенням науковців, є діяльністю з продажу або сприяння продажу інноваційних товарів та послуг [7]; максимально швидке виведення на ринок створених у вузах наукомістких розробок [8]. Комерціалізація інноваційної продукції є механізмом створення ринкових товарів з результатів інтелектуальної сфери діяльності [9].

Процеси створення та реалізації інновацій в Україні є повільними. В усіх сферах спостерігається моральне та фізичне старіння обладнання, технологій. Розвиток гальмують чинники, які пов'язані не тільки з відсутністю фінансових ресурсів, але і з низьким темпом зростання інноваційної складової (табл. 1).

Як наведено в табл. 1, основна частина створених інновацій припадає на природничу галузь, на другому місці знаходиться технологічна галузь, а

на третьому суспільна, найменша частка припадає на гуманітарну сферу. Використання інновацій, права власності на інновацію та раціоналізаторські пропозиції має таку ж тенденцію.

Як зазначає А. С. Свінціцький, основою для підвищення рівня роботи медичної соціальної та економічної ефективності функціонування є раціональне та своєчасне впровадження провідних технологій в роботу всіх галузей, а інноваційні підходи відіграють вирішальну, у тому числі, й сектору охорони здоров'я [6]. Необхідність придбання і впровадження технологій діагностики методом *in vitro*, для підтримки успішного розвитку країн підкреслює Організація Об'єднаних Націй, що особливо важливо для країн із перехідною економікою із низькими доходами на душу населення, що повною мірою стосується й медичної галузі, оскільки саме технологічні поліпшення дозволять забезпечити значні позитивні зрушення в розвитку вітчизняної медицини [6].

В Україні гостро стоїть проблема реалізації новітніх технологій передбачених для діагностики методом *in vitro*, які мають іноземне походження та реалізації вітчизняних інноваційних винаходів сфері охорони здоров'я. Сучасний розвиток в сфері медицини створює ряд проблем які безпосередньо стосуються процесу комерціаліза-

Таблиця 1

## Аналіз інноваційної діяльності в Україні

Найменування показника	Аналізований період, роки		
	2013	2014	2015
Природнича галузь, од.	955	967	979
з них:			
– Кількість підприємств, які створили інновації, од.	76	78	81
– Кількість підприємств, які використовують інновації, од.	721	726	730
– Кількість підприємств, які використовують право власності на інновацію, од.	115	119	121
Кількість підприємств, які використовують раціоналізаторські пропозиції, од.	43	44	47
Технологічна галузь, од.	510	517	526
з них:			
– Кількість підприємств, які створили інновації, од.	12	14	18
– Кількість підприємств, які використовують інновації, од.	402	405	408
– Кількість підприємств, які використовують право власності на інновацію, од.	76	78	79
Кількість підприємств, які використовують раціоналізаторські пропозиції, од.	20	20	21
Гуманітарна галузь, од.	105	108	118
з них:			
– Кількість підприємств, які створили інновації, од.	2	3	5
– Кількість підприємств, які використовують інновації, од.	69	70	72
– Кількість підприємств, які використовують право власності на інновацію, од.	22	23	26
Кількість підприємств, які використовують раціоналізаторські пропозиції, од.	12	12	15
Суспільна галузь, од.	317	323	328
з них:			
– Кількість підприємств, які створили інновації, од.	7	8	11
– Кількість підприємств, які використовують інновації, од.	237	239	240
– Кількість підприємств, які використовують право власності на інновацію, од.	66	67	68
– Кількість підприємств, які використовують раціоналізаторські пропозиції, од.	7	9	9
Наукова, що має багатогалузевий профіль, од.	256	260	269
з них:			
– Кількість підприємств, які створили інновації, од.	2	3	6
– Кількість підприємств, які використовують інновації, од.	194	196	198
– Кількість підприємств, які використовують право власності на інновацію, од.	45	46	49
Кількість підприємств, які використовують раціоналізаторські пропозиції, од.	15	15	16
Всього	2143	2175	2220

Джерело: складено авторами за даними [3]

ції інновацій з позиції економічної ефективності, та ряд перешкод з боку чинної правової системи.

Застаріла процедура комерціалізації інноваційних розробок (рис. 1) в сфері охорони здоров'я була сформована на основі норм про процес реалізації інновацій в Україні [1]. На представленій схемі наведено етапи, які проходив винахід: розробка, реєстрація, підготовка до процесу реалізації, реалізація на ринку, сервісне обслуговування. На кожному етапі комерціалізації розробники взаємодіють з різними структурами та організаціями, в основному це інвестори, державні органи та ринок для якого призначена розробка. Безперечно кожна із організацій має певний вплив на розробника та процес організації, за їх допомогою відбуваються зміни та вдосконалення розробки, сертифікація продукції та створення пакету послуг для обслуговування.

За результатами європейських дослідників,

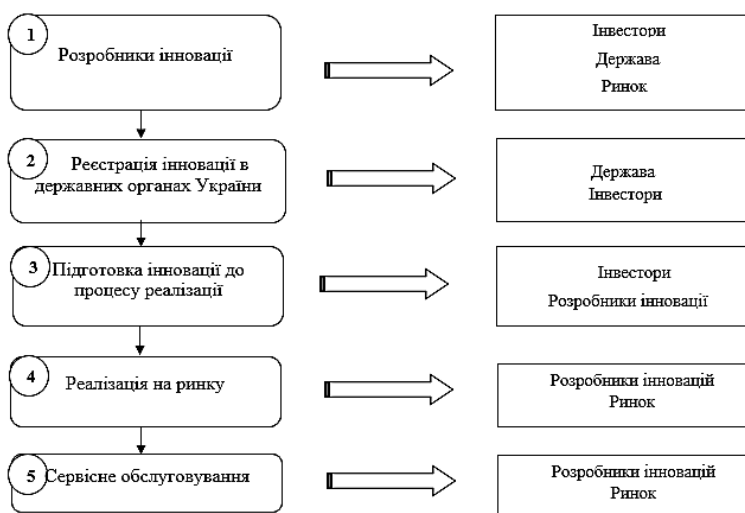


Рис. 1. Схема процедури комерціалізації інновацій в сфері охорони здоров'я

Джерело: складено авторами за даними [1]

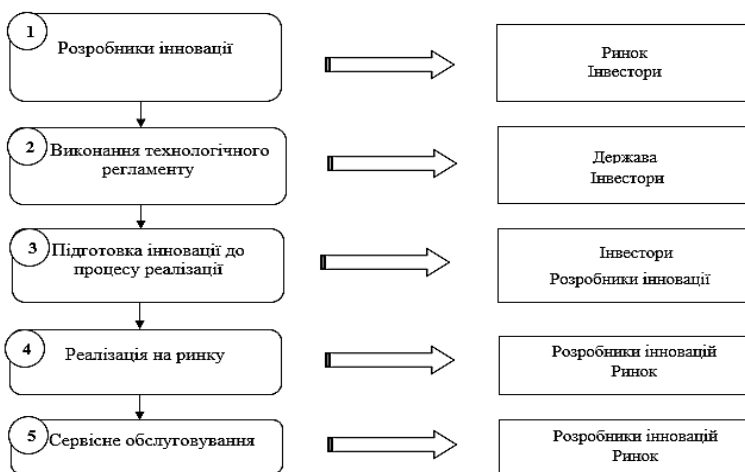


Рис. 2. Схема удосконаленої процедури комерціалізації інновацій в сфері охорони здоров'я

Джерело: складено авторами за даними [2]

залежно від часу затраченого на процес комерціалізації, залежить прибуток та цінність інновації. Таким чином, якщо процес комерціалізації триває: до 6 місяців, розробник отримує максимальний економічний ефект, а покупець актуальну розробку. Очевидним є той факт що чим швидше відбувається процес комерціалізації інновацій там більше ефекту отримує споживач, оскільки зберігається унікальність та новизна розробки, значно менші шанси, що на ринку з'явиться обладнання з схожими можливостями.

В часовому проміжку процес комерціалізації новітніх медичних виробів для лабораторної діагностики *in vitro* в сфері охорони здоров'я України триває від 2 до 5 років. Враховуючи, що на світовому ринку оновлення розробок відбувається кожні 6 місяців такий довготривалий процес знижує її конкурентоспроможність. В процесі комерціалізації найбільші витрати часу пов'язані

з процесом реєстрації інноваційної розробки, в середньому це близько 1,5 року, а іноді і 5 років, залежно від її складності. Однак, недоліком є не тільки тривалість часу, але і вартість, оскільки під час реєстрації відбувається технологічне оцінювання, експертиза та випробування інновації в декілька етапів, а витрати несе виробник інновації.

Враховуючи ситуацію, що склалася, постає необхідність пошуку шляхів вирішення проблеми, що сприятимуть зменшенню витрат часу та фінансів на етапі реєстрації. Аналізуючи чинне законодавство [2], одним з варіантів удосконалення процедури комерціалізації є проходження технологічного регламенту замість процедури реєстрації (рис. 2).

Розглянута схема комерціалізації сприятиме скороченню процесу оформлення дозвільних документів в державних органах. Крім економії часу, процедура матиме нижчу вартість, в результаті чого можливе зменшення ціни.

**Висновки і пропозиції.** Інноваційна діяльність має вагомe значення як для розвитку економіки країни в цілому, так і для кожної галузі окремо. Процес комерціалізації інновацій є один із найефективніших методів передачі новинки від розробника до споживача, однак він має ряд недоліків, головним із яких є довготривалість процесу. В ході значних витрат часу відбувається моральне та фізичне старіння інноваційної новинки, зменшується економічна ефективність та цінність самої інновації. Одним з елементів покращення процедури комерціалізації інновацій є використання технологічних регламентів, який зменшує кількість перевірочних експертиз.

**Список літератури:**

1. Наказ Міністерство охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку зберігання Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення» № 1497-2004-п, [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Розділ Законодавство України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1301-12>
2. Постанова КМУ «Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів для лабораторної діагностики in vitro» № 754-2013-п, поточна редакція від 17.08.2016 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Розділ Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/754-2013-%D0%BF>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Цибульов П. М. Введення результатів науково-технічної діяльності до господарського обороту [Електронний ресурс]: (Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності) / П. М. Цибульов // Збірник наукових праць. – Режим доступу: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Traev/2008/9.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Traev/2008/9.pdf) – Назва з екрану.
5. Карамішев Д. В. Реалізація та оцінка ефективності інноваційних проектів у системі охорони здоров'я / Д. В. Карамішев, А. С. Немченко // Економіка та держава. – 2016. – № 2. – С. 86–88.
6. Свінціцький А. С. Актуальні питання щодо впровадження медичних інноваційних технологій у закладах охорони здоров'я / А. С. Свінціцький, О. І. Висоцька // Практикуючий лікар. – 2015. – № 1. – С. 7–13. Режим доступу до ресурсу: [http://www.likar-praktik.kiev.ua/PraktLik\\_2015\\_1\\_4%20](http://www.likar-praktik.kiev.ua/PraktLik_2015_1_4%20)
7. Дорофеева В. В. Проблема коммерциализации инновационных разработок предприятий Сибирского региона / В. В. Дорофеева // Известия ИГЭА. – 2010. – № 5 (73). – С. 57–60.
8. Пушкаренко А. Б. Коммерциализация научно-технических разработок как составляющий элемент инновационной деятельности научно-образовательных учреждений / А. Б. Пушкаренко // Известия Томского политехнического университета. – 2004. – Т. 307. № 3. – С. 137–141.
9. Косчик Р. С. Комерціалізація інноваційної продукції: сутність, значення та принципи здійснення / Р. С. Косчик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 727: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 320–328.

**Дуда Н. И., Бояринова Е.А.**

Национальный технический университет Украины  
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

## **ПРОБЛЕМЫ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ РАЗРАБОТОК ДЛЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ**

### **Аннотация**

Статья посвящена рассмотрению проблем коммерциализации инновационных разработок для предприятий сферы здравоохранения, которые используют медицинские изделия для лабораторной диагностики in vitro. Рассмотрена процедура коммерциализации инновационной медицинской техники для диагностики методом in vitro, установлены основные этапы и структуры с которыми происходит взаимодействие на каждом из них. Выявлен ряд проблем ее реализации, в частности длительный процесс регистрации инноваций, что повышает расходы финансовых ресурсов, снижает ценность разработки на рынке. Обосновано рекомендации по их решению.

**Ключевые слова:** инновации, механизм, коммерциализация, здравоохранение.

**Duda N.I., Boiarynova K.O.**

National Technical University of Ukraine  
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

## **PROBLEMS OF COMMERCIALIZATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENTS FOR ENTERPRISES OF HEALTH PROTECTION FIELD**

### **Summary**

The article is sanctified to consideration of commercialization problems of innovative developments for the enterprises of health protection field that carry out diagnostics of the in vitro method. The procedure of innovations' commercialization for the diagnostics of the in vitro method is described, also the basic stages and structures are set with a cooperation between them. The row of the realization problems is educed, in particular – the protracted process of registration of innovations, that promotes the charges of financial resources and reduces the value of development at the market. Recommendations are offered.

**Keywords:** innovations, mechanism, commercialization, health protection.